

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Веселина Раева
за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ”
на гл. ас. д-р Валерия Александрова Кардашевска
за научната монография:
**„Българският песенен фолклор -
етап от обучението по сценична реч”**

Научната монография *„Българският песенен фолклор - етап от обучението по сценична реч”* на гл. ас. д-р Валерия Александрова Кардашевска е публикувана в навечерието на 70-годишнината от създаване на Висшето театрално училище, сегашният НАТФИЗ „Кр.Сарафов” и представлява исторически и уважителен реверанс към създателите и преподавателите по слово към катедра „Сценична реч”.

След *Въведението* авторът преминава към задълбочено изследване на историческото развитие и методиката на дисциплината «Сценична реч» с преглед на значимите имена, положили основата на обучението по слово.

Всяко едно от подзаглавията «Сценична и ежедневна реч. Мерената реч като средство за овладяване и провокиране на актьорската природа в студента»; «Осмисляне и осъзнаване на сценичното слово»; „Игровият метод - основа за обучение по сценична реч” може да се включи в научен доклад, представящ катедра „Сценична реч” на честването на 70-годишнината от създаването на НАТФИЗ. В монографията достойно са представени и цитирани всички преподаватели, методологията им, както и техни упражнения, от които д-р В.Кардашевска е придобивала знания като студент, актьор и млад преподавател по сценична реч. През 2012г., д-р В.Кардашевска издава в съавторство с Н. Сейкова и Св. Добрев книгата „Пътища към сцената и екрана – три гледни точки“. Рядкост е професорът ти по актьорско майсторство да те покани за съавтор още в началото на педагогическия ти път, което доказва, че проф. Надежда Сейкова (ректор на ВИТИЗ и преподавател по актьорско майсторство в Академията от 1948 г. до 2002 г.) е открила потенциала на бъдещ утвърден специалист по слово. Д-р В.Кардашевска асистира и на преподавателя си по сценична реч проф. Диана Борисова, явява се продължител на методологията ѝ. По-късно е включена в екипа ѝ в магистърската програма по „Публична реч”, което за мен предопределяше участието ѝ в конкурса за научното звание «доцент» да бъде с тема, свързана с реториката.

Темата за фолклора (основни характеристики на българския фолклор, развитие на обредната фолклорна система, фолклорни ритуали като театрална проява, фолклорът като елемент на игровия метод в обучението по сценична реч) е ново запознанство с научния подход и методология на д-р В.Кардашевска. В разсъжденията ѝ прозира дългогодишния ѝ емпиричен опит на актриса и преподавател в класовете на проф. Д. Рускова - АКТ, проф. Б. Лунгов - АКТ, проф. д-р Ив. Христов - АДТ, проф. М. Младенова - АДТ, доц. М. Енчева - АКТ, проф. Ж. Пашова - АКТ, проф. П. Стоилова - ТТ, доц. Яс. Вълчанов - ТТ, в магистърската програма по Публична реч – Техника на говора, Правоговор и Художествено

слово; в ТК „Л. Гройс“ – асистент на проф. Н. Сейкова по „Актьорски тренинг“; в НУТИ София – в специалност Модерен танц – преподавател по Актьорско майсторство.

Д-р В.Кардашевска предлага определения на основни словесни изразни средства – глас, артикулация, интонация и ритъм. Авторът търси начини за обогатяване на възможностите, които предоставя българският фолклор за развитие на словесните изразни средства и предлага упражнения, гласово-говорни техники през различни текстуални, ритмически, интонационни видове народно творчество (песенен фолклор, паремии (благопожелания, клетви, пословици, възклицания)), които изграждат епически, лирически и лирико-епически изпълнения. Цитатът („*Опитвам се да подбера и трансформирам упражнения от различни школи, за да изведа педагогически модел за провокация към природата на артиста и така да подпомогна обогатяването на словесните изразни средства... Условно казано, пътят, който се стремя да извървя със студентите, е насочен към натрупване на нови словесни изразни средства не чрез подаване на готови, а обръщане към индивидуалността и опит за пробуждане и/или раждане на такива от тях самите.*”) доказва най-ефективния начин на педагогически подход и обогатяване на словесните изразни средства, което се е превърнало и в преподавателско „верую“ на д-р В.Кардашевска.

Шестте приноса, определени от автора на научната монография, са точно прецизирани. Един от значимите е третият, цитирам: „Да представи основната матрица при формиране на личността, на базата на която имаме пробуждане на национална идентификация и да изследва влиянието ѝ върху словодействащия актьор.”

Единствената ми препоръка е при последващо преиздаване на монографията да се отстранят техническите пропуски.

Доказано е, че човек най-напред започва да чува. Още в утробата. Ухото като „триумфалната порта на човешкия дух към всемира”. Изглежда, че първоизвор е ритъмът, който сякаш подготвя душата ни за нещо важно, необикновено, съдбовно. Д-р В.Кардашевска се е научила да се вслушва – в гласовете на историята, опита, театралната педагогика, изкуството и да търси безкрайно индивидуалния отклик в дълбините на душата.

Изказвам становище, че д-р Валерия Кардашевска отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, както и на Правилника за неговото прилагане и заслужено може да заеме академичната длъжност „доцент”.

Гласувам с ДА.

08.08.2018 г.
София

проф. д-р Веселина Раева